

PROGRAMUL „CHIȘINĂUL CITEȘTE” 2023

CZU 821.135.1(478).09-31(047.53)=135.1

ALEXANDRU POPESCU: „ÎN ROMANELE MELE AȘ VREA SĂ GĂSIȚI O LUME NOUĂ, CREDIBILĂ, CARE SĂ VĂ MIȘTE”

La mijlocul lunii decembrie 2023, în cadrul Programului de lectură „Chișinăul citește” (ediția a XX-a), un proiect excelent al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, la Biblioteca „Târgoviște” a avut loc o conferință literară în baza romanului *Montana* de Alexandru Popescu.

L-am întrebat pe autor (prezent online la eveniment) dacă mai există întrebări despre romanul *Montana* și despre scris în general, la care ar vrea să răspundă, dar care nu i-au fost adresate până acum.

Emanuela IURKIN: Există vreun loc anume în care îți place să scrii?

Alexandru POPESCU: Romanele *Montana* și *Adâncuri incolore* le-am scris, aproape în totalitate, la locul de muncă. Primul roman, într-o brutărie, al doilea, pe un șantier. Scriam pe carnet, veneam acasă și transferam totul pe laptop, cu mici retușări. Sper să nu citească asta foștii mei angajatori. Ei credeau că munceam pentru ei de dimineață până seara. Acum, că am ceva mai mult timp liber, muncesc la al treilea roman strict de acasă. Lucrez la o masă ajustabilă pe care am luat-o pe gratis de la o persoană cu dizabilități, iar fotoliul l-am găsit aruncat la gunoi. E comod și într-o stare perfectă. Lampa cu stativ e de la second-hand – 5 lire sterline. Deci, ungherașul meu de lucru e adunat din obiecte de mâna a doua, cărora le-am dat o nouă viață. E incredibil câte lucruri bune pot fi găsite aici la un preț derizoriu sau chiar gratis.

E.I.: Stabilitatea financiară e o precondiție pentru o scriere bună?

A.P.: În cazul meu, nu. Ba mai mult, din 2021, de când am început scrisul, fac mai puțini bani. Nu mă prea deranjează – scrisul

a devenit o obsesie, un viciu, o plăcere imensă. Orice în viața asta are un preț. Nu poți să încerci să scrii proză bună dacă nu renunți la un confort anume. A trebuit să renunț la jobul full-time, la abonamentele de streaming video sau mersul pe la restaurante. Muncesc la ocazie, ca asistent de bucătar și asta îmi convine momentan. Lucrează și soția pe domeniul ei, atâc cât poate. Bani pe

care-i facem ne sunt suficienți pentru chirie, plata facturilor și să ne cumpărăm uneori câte un pomelo sau spumant „Asti”. Cheltuim rezonabil, ca să nu ne facem griji pentru luna următoare. Grijiile și teama zilei de mâine nu ajută la scris. Ne-am obișnuit cu familia să nu ne dorim lucruri care costă scump. Ne mulțumim cu puținul.

E.I.: De regulă, vorbești cu alți scriitori sau prieteni despre cariera la care lucrezi? Nu ți-e frică să-ți fure cineva ideea?

A.P.: Da, discut ideea cărții cu soția mea. Ea, deseori, îmi pune întrebări pertinente legate de subiect. Unele întrebări sau comentarii îmi dau bătăi de cap, însă căutarea răspunsurilor mă duce, de multe ori, spre soluții foarte bune. Nu văd o problemă în a-i da

Nu aș abandona scrisul pentru nimic în lume. Nimeni și nimic nu m-ar determina să renunț. Dacă va veni ziua când voi înceta să scriu, asta se va întâmpla spontan, natural și fără să pricep motivul. Va fi un impuls interior. Anume așa am început să scriu: spontan. Niciodată nu mi-am dorit să mă fac scriitor. Acum scriu pentru că așa trebuie.

cuiva de încredere manuscrisul. E foarte puțin probabil să apară un manuscris întreg cu același fir narativ, unghi de abordare sau stil. Suntem cu toții mult prea diferiți, nimeni nu va scrie povestea mea așa cum o fac eu. Ar trebui să aibă același vocabular, temperament, aceleași trăiri, traume, insomnii și momente la limita nebuniei, pe care le am în clipele când scriu. Obișnuiesc să vociferez capitole întregi soției sau maxim încă unei persoane de încredere. Asta mă ajută să înțeleg mai bine

povestea, ca și cum aș vinde cuiva un plan de afaceri, având la dispoziție maxim 5-10 minute.

E.I.: Ce te-ar face să abandonezi scrisul pentru totdeauna?

A.P.: Nu aș abandona scrisul pentru nimic în lume. Nimeni și nimic nu m-ar determina să renunț. Dacă va veni ziua când voi

înceta să scriu, asta se va întâmpla spontan, natural și fără să pricep motivul. Va fi un impuls interior. Anume așa am început să scriu: spontan. Niciodată nu mi-am dorit să mă fac scriitor. Acum scriu pentru că așa trebuie. În același timp, nu-mi fac iluzii că voi scrie până ce moartea mă va despărți de condei. Este foarte probabil ca al treilea roman pe care-l scriu să fie și ultimul. Voi scrie cu toată dăruirea și priceperea.

E.I.: Cât este de importantă singurătatea pentru un scriitor?

A.P.: Pentru mine este esențială. Iubesc să fiu singur, dar îmi și place să fiu alături de cei dragi sau oameni, în general. Pur și simplu în singurătate

mă simt foarte comod. De mic eram întrebat de ce stau singur prin odaie sau de ce par supărat. În acele clipe mă simțeam ca peștele în apă. M-am obișnuit să reflectez singur asupra grijilor și întrebărilor vieții. Mulți oameni doresc să le fie cineva alături în momentele de disperare sau durere. Eu prefer să tac și să mă retrag într-un loc tihnit, să caut singur soluții,

încurajare, motivație și puteri pentru a trăi mai departe. Am încercat asta de multe ori și a funcționat. Îmi place să citesc cărțile în solitudine. Iar dragostea pentru scris a fost alimentată din dragostea pentru lectură. Poate mulți nu vor fi de acord cu ceea ce voi spune acum, dar un scriitor bun trebuie să fie împăcat cu singurătatea, să se complacă în durere, insomnie, supărare, ură și iubire. Trebuie să posede o mare sensibilitate și să trăiască senzațiile personajelor sale cu toată forța, indiferent dacă asta îl deprimă sau îl ridică spre culmile fericirii. Aceste simțăminte nu pot fi trăite autentic decât în deplină solitudine.

Trebuie să posede o mare sensibilitate și să trăiască senzațiile personajelor sale cu toată forța, indiferent dacă asta îl deprimă sau îl ridică spre culmile fericirii. Aceste simțăminte nu pot fi trăite autentic decât în deplină solitudine. Am tot mai multă nevoie de singurătate pentru a continua să scriu. E un noroc dacă înclinarea scriitorului spre însingurare este acceptată de oamenii dragi. Ei sunt cei care i-ar duce lipsa, deși îi desparte doar un perete. Din nou, totul are un preț. Eu mă consider norocos.

E.I.: Ai accepta să revii la munca de reporter, dacă ți s-ar propune un salariu foarte bun?

Îmi place să citesc cărțile în solitudine. Iar dragostea pentru scris a fost alimentată din dragostea pentru lectură.

Un scriitor bun trebuie să fie împăcat cu singurătatea, să se complacă în durere, insomnie, supărare, ură și iubire. Trebuie să posede o mare sensibilitate și să trăiască senzațiile personajelor sale cu toată forța, indiferent dacă asta îl deprimă sau îl ridică spre culmile fericirii. Aceste simțăminte nu pot fi trăite autentic decât în deplină solitudine.

A.P.: Nu. Mi s-a propus de câteva ori să devin corespondent străin pentru instituții de presă din Moldova, dar am refuzat. Jurnalismul devenise pentru mine, la un moment dat, o activitate auto-distructivă. Am simțit nevoia să pun punct acestei cariere, chiar dacă eram apreciat de colegi sau public și chiar dacă luasem câteva premii de profil. Acum, când sper să-mi educ o minte creativă și absolut liberă, revenirea la reporterie ar fi suicidală. Dacă-mi vine într-o zi pornirea spontană de a mă lăsa de scris, apoi voi

trimit imediat CV-uri pe la instituții de presă din Moldova sau România. Sper mult ca asta să nu se întâmple.

Când vreau să descriu natura în cărțile mele, privesc filmele lui Andrei Tarkovski sau Werner Herzog. În pasajele despre tehnica sau spații industriale îmi revin în minte imaginile din filmele lui Stanley Kubrick și Jaques Tati. Când încerc să sap adânc în conștientul personajelor mele revăd sau am în minte culorile, ambiantele și muzica din filmele lui Louis Malle, Terrence Malick sau David Lynch.

E.I.: Unii critici literari și cititori au scris că romanele tale ar fi cinematografice, deci ușor de imaginat. Există filme care îți alimentează imaginația?

Am în laptop vreo sută de fișiere audio, coloane sonore din filmele îndrăgite. Le ascult uneori în timpul scrisului sau în minutele de reflecție.

Anumite mirosuri m-au făcut să renunț la pasaje întregi din manuscris, altele m-au ajutat să completez textul cu elemente noi. Mirosurile se cuplează imediat cu niște amintiri sau experiențe și totul trece prin sита imaginației, a creativității.

A.P.: Sunt un cinefil înrăit. Încă din facultate mi s-a educat gustul pentru filme bune. Există pelicule pe care le revăd cu plăcere. Când vreau să descriu natura în cărțile mele, privesc filmele lui Andrei Tarkovski sau Werner Herzog. În pasajele despre tehnica sau spații industriale îmi revin în minte imaginile din filmele lui Stanley Kubrick și Jaques Tati. Când încerc să sap adânc în conștientul personajelor mele revăd sau am în minte culorile, ambiantele și muzica din filmele lui Louis Malle, Terrence Malick sau David Lynch. Am în laptop vreo sută de fișiere audio, coloane sonore din filmele îndrăgite. Le ascult uneori în timpul scrisului sau în minutele de reflecție.

E.I.: Când mergi la serviciu, reușești să te deconectezi de la manuscrisul la care lucrezi?

A.P.: Niciodată. Oricât aș încerca să mă detașez de text, văd în oame-nii reali reflecții din personajele mele. Dacă nu scriu, observ, iar tot ce observ se transformă în materie primă pentru viitorul text. Orice loc, miros, culoare sau cuvânt auzit poate să ajungă în manuscris într-o formă sau alta. Anumite mirosuri

m-au făcut să renunț la pasaje întregi din manuscris, altele m-au ajutat să completez textul cu elemente noi. Mirosurile se cuplează imediat cu niște amintiri sau experiențe și totul trece prin sita imaginației, a creativității. Dacă nu ești un observator bun, probabil că nici scriitor bun nu ai cum să ajungi. Tocmai amintisem de imaginație. Of, imaginația! Mi-a plăcut mereu să umflu și să dramatizez lucruri aparent banale. Psihologii ne tot spun că nu are rost să ne facem griji, că doar un procent infim al lucrurilor de care ne este frică se întâmplă pe bune. Un scriitor, cred eu, trebuie să-și facă griji, să îmbrățișeze anxietatea, clipele de disperare și să se lase purtat de cele mai negre gânduri. Cum altfel ai putea crea personaje și circumstanțe credibile?

E.I.: Ce sfat ai pentru cititorii care caută factologie în romanele tale, pentru cei care vor să știe câtă realitate este în carte și câtă ficțiune?

A.P.: I-aș sfătui să citească romanele cu gândul că absolut totul e real și s-a întâmplat exact cum e descris. Să se lase purtați de poveste și să creadă în fiecare cuvânt, să plângă și să râdă, să-și imagineze totul în cele mai mici detalii, iar apoi, după ce vor citi ultima pagină, să respire adânc și să-și spună că nimic nu e adevărat, că au avut un vis uluitor de limpede și atât. Da, lumile pe care le creez au la bază crâmpoie din fapte și oameni reali. Sunt doar scânteie pentru rugul pe care încerc să-l fac. În romanele mele nu vreau să căutați vreo reprezentare a lucrurilor reale. Vreau să găsiți acolo o lume nouă, credibilă, care să vă miște. Asta e ficțiunea bună, părerea mea.

E.I.: Îți mulțumesc!

Consemnare: Emanuela IURKIN

Foto: Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”